

Michaels ruta

Nu kommer denna ruta att fyllas av ord och tankar från ett nytt håll, eftersom undertecknad blev vald till ordförande av årsmötet. En får tacka för förtroendet, även om bara ett tiotal medlemmar var på plats, och hoppas kunna leva upp till det med hjälp av övrig styrelse.

Det finns många mål med styrelsearbetet. Ett är att få fler att komma till halvårs och årsmöten. Förbundets arbete ska kännas mer angeläget, då kanske fler kommer. På 70-talet hade vi (då ungdomar) mötena som ett tillfälle att spela och träffa alla härliga veteraner. Minnen som man inte vill vara utan.

Gästriklands Spelmansförbund är den organisation som ska och kan företräda landskapets spelmäns intressen i lite större frågor samt att företräda landskapets spelmän mot myndigheter och övriga landet. Vi har en, för andra, okänd folkmusikskatt som räcker till ett livslångt musicerande och kulturintresse, om man bara vill. Den ska vi lyfta fram och göra känt på olika sätt. Det bästa sättet är att vi själva har roligt med vårt spelande - det smittar nämligen. Bra är också om vi spelar bra - det gör man om man låter sig inspireras via konserter och kurser där man möter förebilder och får goda råd.

I mitt halvtidsarbete (projektarbete i 2 år) på Musik Gävleborg arbetar jag med folkmusikfrågor. En slags "folkmusikkonsulent" kan man säga. Det huvudsakliga arbetet är att bygga upp och stärka ett arrangörsnät med folkmusikkonsertarrangörer i hela länet. Vi har givit konsertserien namnet FolkmiX och ni har alla under våren fått FolkmiX-foldern. Därutöver arbetar jag med några folkmusikarrangemang som Hovrastämman, Musik vid Dellen, Folk o Dans i Svaben mm. Jag kommer i kontakt med många folkmusikälskande människor med idéer, både i länet och ute i landet, och får vara med och försöka förverkliga tankar som kommer upp. Sammantaget ger mig arbetet en utblick i folkmusiksverige och kontakt med institutioner som jag hoppas kan tillföra oss i Gästrikland något positivt.

Rutan är liten så nu önskar jag er alla en härlig spelsommar. Kolla kalendariet, åk på något, så ses vi !

Michael Müller

PS Glöm inte Bingsjö 5 juli kl 22.00 bakom Pekkös hus. Vi träffas och spelar så taglet ryker !

Vår egen hemsida har som alla vet adressen: www.hem.passagen.se/berman/

Aktuellt på CD

Holmen music i Sandviken med Lennart Östblom i spetsen har för första gången fått produktionsbidrag (fonogrambidrag) från Statens Kulturråd. Man ska producera en barnmusik-CD. Kanske kan det någon gång i framtiden bli någon gästrikisk folkmusikproduktion. Amerikansk torsåkersbluegrass har man redan gett ut.

Hurv Musik med Anders Rosén i spetsen har fått bidrag för en CD-produktion med mästaren på silverbasharpa Sigurd Holmberg, Sandviken. Sigurd gav sig aldrig med sitt instrument. Han spelade på olika stämnda silverbasharpor i sitt eget dansband på traktens dansbanor ända fram till andra världskriget.

En CD som redan kommit ut är "*Gästrikelåtar och lite till*" med Gunnar Persson och Anders Larsson, bägge dragspel. Gunnar spelar förstås på många olika äldre spel men även på moderna kromatiska. Traditionella låtar blandas med en del nykompositioner. I vintras hördes Gunnar i radions program "Filikromen" med anledning av skivan. Redaktionen hoppas i något kommande nummer kunna göra ett utförligare reportage om Gunnar och hans musicerande.

Michael Müller

Sommarkalendarium 2000:

Garanterat att det händer ännu mer än vi på redaktionen känner till(nedan). Vill ni ha publik så måste vi få reda på aktiviteterna. Nästa nr kommer ut i september.

- 13 juni Spelträff i Gammelstilla vid smedjan kl 19.00 Uppl: Mari 0290-51123
28 juni Spelträff i Mo, Ockelbo vid Hag-Hans Vildmarksmuseum kl 19.00
Uppl: Owe 0297-43111
- 2 juli Koverstastämman i Österfärnebo kl 13- Gäster: Ida och Jenny Täpp
samt Anders Almlöf Uppl: Gunnel Strid 0291-20543
- 9 juli Gävle Spelmanslag spelar vid Briggen Gerdas sjösättning
27 juli Hornton spelar i Regementsparken i Gävle kl 19.00
29 juli Oklagård: Prova på kulning kl 15-18 med Kerstin Palm
samt Medeltidsafton prova på mat, musik och dans Uppl: 0297-43040
- 1 augusti Oklagård: "Fäbodstener och Ödmårdsteater"
Fäbodprogram kl 19.00 med Bernt och Kerstin Lindström
Ödmårdsteater med Folkteatern Uppl: Anders 0297-43040
- 2 augusti Gävles Spelmän spelar till dans i Boulognerskogen, Gävle kl 19-21
3 augusti Oklagård: Ödmårdsteater med Folkteatern kl 19.00
samt musik Vox Picea + ev. gäster
- 5 augusti Oklagård: Spelstuga och gammeldans på logen kl 16.00-
Bygdedansuppvisning kl 19.00, förtäring Uppl: Anders 0297-43040
- 9 augusti Gävles Spelmän spelar till dans i Boulognerskogen, Gävle kl 19-21
11-13 augusti Oslättforskurser i fiolspel och sång Uppl: Michael 026-519450
12 augusti Oslättfors mangelstugan konsert 19.00: First Class Experience + vänner
därefter kaffe, dans och spel efter lust och förmåga.
- 16 augusti Gävles Spelmän spelar till dans i Boulognerskogen, Gävle kl 19-21
17 augusti Spelträff i Gävle Uppl: Bertil 026-197880
18 augusti Oklagård: Polskedanser på logen kl 19.30 till Jonssonlinjen Uppl: 0297-43040
20 augusti Spelmansstämma på Drömfabriken i Sandviken Uppl: Micke 026-258515
23 augusti Gävles Spelmän spelar till dans i Boulognerskogen, Gävle kl 19-21
26 augusti Rillens Spelmän spelar vid Gävle varv.
- 6 september Spelträff i Tallheden, Högbo kl 19.00 uppl: Micke 026-258515
20 september Spelträff i Järbo på Hembygdsgården kl 19.00 uppl: Stig 0290-71120
26 oktober Konsert i Hofors Ökros Ensemble från Ungern
28 oktober Ungersk dag på Konserthuset, Gävle konserter och danshus mm

Sommaraktiviteter

Oklagård i Mo, Ockelbo Uppl: Anders Woxberg 0297-43040

- 29 juli Oklagård: Prova på kulning kl 15-18 med Kerstin Palm plats för
teckning
samt Medeltidsafton prova på mat,
musik och dans
- 1 augusti Oklagård: "Fäbodstener och Ödmårdsteater"
Fäbodprogram kl 19.00 med Bernt och Kerstin Lindström
samt Ödmårdsteater med Folkteatern
- 3 augusti Oklagård: Ödmårdsteater (Ockelboberättelser) med Folkteatern kl 19.00
samt musik Vox Picea + ev. gäster

5 augusti	Oklagård: Spelstuga och gammeldans på logen kl 16.00- Byggedansuppvisning kl 19.00, förtäring
18 augusti	Oklagård: Polskedanser på logen kl 19.30 till Jonssonlinjen

Dessutom timringskurser och annat, ring och kolla !

Spelträffar i sommar

Ett trevligt sätt att komma ut till nya spännande platser i Gästrikland och att få spela lite avslappnat till lite eget medhavt fika.

13 juni	Spelträff i Gammelstilla vid smedjan kl 19.00	Uppl: Mari 0290-51123
28 juni	Spelträff i Mo, Ockelbo vid Hag-Hans Vildmarksmuseum kl 19.00	Uppl: Owe 0297-43111
17 augusti	Spelträff i Gävle Rillens lokaler på Rödningen kl 19.00	
	Bakom Statiolmacken i Sättra, Gävle	Uppl: Bertil Ridal 026-1182987
6 september	Spelträff i Tallheden(norr om kyrkan), Högbo kl 19.00	
		Uppl: Micke 026-258515
20 september	Spelträff i Järbo på Hembygdsgården kl 19.00	Uppl: Stig 0290-71120

Näverluren - gårdagens telefon

Under fåboddriftens blomstringstid på 1800-talet utvecklades ett språk eller ett signalsystem som fåbodstintorna använde sinsemellan och mellan de och djuren. Under den dagliga vallgången över vida betesmarker var näverlurarna, vallhornen och rösten fåbodarnas speciella instrument och kvinnornas viktigaste arbetsredskap.

Vad var en fåbod? Författaren och folkvisesångerskan Susanne Rosenberg redogör i sin bok, Visor i Gästrikland, för detta. Man förde djuren långt bort i skogen utanför byns värdefulla betesmark. Från början av juni till slutet av september bodde de unga flickorna och äldre kvinnorna från byns gårdar där på fåboden. De skötte allt från vallning, mjölkning, smör- och osttillverkning till tillverkning av vispar, kvastar, stickning av strumpor m m. Hemma på gården tog bonden och drängarna hand om höet för vinterbruk.

Näverluren var lång och tillverkad av två halvkor som hölls samman av näverband. Ljudet från denna kunde höras milsvitt omkring och lämpade sig särskilt för att meddela sig mellan fåbodarna och även att skrämja bort björn och varg med. Om näverluren som gårdagens telefon berättar Rune Lindström i boken Fåbodliv: *"Om fara var på färde, en olycka hade hänt eller annan ofärd var för handen kunde man blåsa en viss, av alla känd signal i luren och denna signal fortplantade sig från vall till vall som en slags "djungeltelegraf"*". Önskade fåbodstintan att grannkullan skulle komma på en kaffetår blåste hon den signalen i luren. När man ville meddela sig med andra blåste man i luren, väntade, lyssnade och fick svar, med andra ord den fungerade som en telefon.

Vallhornet var tillverkat av horn från ko, bock eller ox. Tre hål var borrarade i den för att man skulle kunna spela melodier. Rune Lindström säger vidare att vallhornet hörde till vallkullans vanliga utrustning. När hon ville kalla på djuren för att hålla flocken samlad blåste hon en locklåt, det kunde vara samma som när hon skulle föra hem dem till kvällsmjölkningen. Om en ko kommit bort blåste hon den s k "kullåten" i hornet. Om man sätter ord till den betyder det att:

Jag har förlorat en ko!

Jag har förlorat en ko!
Hon lyssnade åt alla håll och kunde höra från grannens fäbod:
Let`int int!
Let`int int!
Vilket betydde att hon inte behövde leta, kon var hittad och i säkerhet.

I boken Fäbodlar, redigerad av Hans Lidman, kan man läsa att en god sångröst var en stor tillgång för den som vallade kreatur. Den behövde inte vara vacker utan framför allt vara klar och höras långt. I stället för att blåsa i hornet när kullen ville kalla på kreaturen kunde hon kula. Om denna speciella sångteknik berättar Anna Ivarsdotters i texthäftet till CD-skivan Lockrop och Vallåtar, att under gynnsamma omständigheter kunde denna klang höras kilometervis genom skogen. Kulning kunde bestå av rop och tal blandat med melodislingor i höga lägen utan direkt betydelsenära text.

Fäbodspråket är levande än idag, men nu har fäbodmusiken förflyttat sig från fäboden i skogen till spelmannsstämmor och folkmusikfester. Vid Musikhögskolan i Stockholm kan man utbildas till folksångerska med kulning på repertoaren.

En välbesökt plats för att höra dessa skolade röster, näverlur- och vallhornsblåsare är vid den stående programpunkten Vallmusik runt Stångtjärn under Falu Folkmusik Festival.

Ann-Mari Ivarsson

VISSTUGA I TALLHEDEN.

I en av dom små stugorna på Tallheden, Högbo, har det varit visstuga andra tisdagen i månaden hela vintersäsongen. Varje gång har det kommit ett tjugotal personer för att sjunga folkliga visor främst från våra trakter. Men vi har sjungit mycket annat också. Det hela har styrts upp av entusiasten Mikael Nykäsenoja medan Lasse och Maria Westerman har stått för uppvärmning, fika m.m. för att skapa den rätta atmosfären.

Säsongsavslutningen, 9/5, hade förlagts till det vackra Stjärnsund eftersom flera personer därifrån många gånger varit med på Tallheden. Efter promenad genom samhället, genom engelska parken och uppför en brant sluttning kom vi till Polhems-stugan som inte varit öppen på tio år men denna kväll samlades ca 30 personer där för att sjunga. Trångt, varmt och en intensiv stämning där rytmerna nästan fastnade i väggarna. Fika utanför stugan i solnedgången förhöjde sedan upplevelsen av en fantastisk kväll. Vår natur när den är som bäst, i försommarkvällen, och vår folkmusiksång när den är som bäst, lite spontan och i rätt miljö och i det lilla formatet.

Tack till alla som ordnat visstugan i Tallheden och den mycket fina avslutningen i Stjärnsund.

Bertil Ridal

En halv recension eller en upplevelse på Drömfabriken

En kväll i maj var jag på en riktig gnällkväll där det dessutom gnölades lite också. Tro`t om ni vill men det var Sandvikens spelmannslag som var attraktionen på Drömfabriken denna kväll. Man inledde med en norsk vals och Sikvikspolskan och hade därmed inramat halva Norden. För att klara av nästa nummer, Ridmarschen från Järvsta, så kallade man in förstärkning i form av Mikael Nykäsenojas nybörjargrupp. Här kan man tala om att det blev ”lödigt” spel, när bortåt 15 fioler och något dragspel kom loss ordentligt.

Därefter ljög spelledaren Micke om sina första minnen och en av de första hitlåtar på 1970-talet, ”Till far”. Det var den fiollåt som efter gruppen Kebnekajses rockdräktsklädda låtar fick Mikael att kasta gitarren till förmån för.....fiolen.

Solospel bjöds på tvärflojt av Katarina Edén, som är relativt ny i trakten. Hon har rötter i sydvästra Sverige och spelade alldeles utsökt en polska från Seglora och en schottis från Värmland.

Laget fortsatte sedan med en Jernbergsschottis och Östlunds vals(från Järvsta), vilken betecknades som "en sugande polska" ! En upplevelse på Drömfabriken innehåller allt och det omväxlande programmet fortsatte med duosång a capella av Sture och Helans Johansson från Storvik. "Kråkans satt på ladutak" samt en skomakar-supvisa från Bjursås bjöd de på. Läckert arrangerat för två röster som vanligt. De växer för varje gång man hör dem.

Före paus spelade så laget en låt från de stora skogarna- "Sôrglåten" och "Födelsedagsvals till Mona" av B. Andersson. Valsen tillägnades Peter som fyllde år. I pausen kaffe förstås, vi bor ju i Sverige ! Andra delen av konserten får ni personligen höra er för om av lagmedlemmarna i Sandviken, men folk i publiken hoppade visst med i ett par låtar och programmet var säkerligen lika omväxlande som under första halvlek. Själv åkte jag hem med barn och missade därmed resten. Därav en halv recension.

Michael Müller

Qul med Quilty

Ett aprilskämt bokstavligt talat, det vill säga i betydelsen **kul** är vad helgen med irländsk musik under Quilrys ledning innebar för mig. Jag har tidigare enbart hört talas om samt hört gruppen tillsammans med kör i samband med Folkmusikfesten senaste tillfället den var i Hofors. Det var en mycket positiv upplevelse som gav mersmak. Vi som nu fick chansen att närmare bekanta oss med herrar Gideon och Dag samt den musik de förmedlar var ett antal körmänniskor från Gästrikland och Hälsingland. En del hade jobbat ihop med Quilty i andra sammanhang andra var helt noviser på musiken.

Utomhus var det kyligt och vårens ankomst tvekande men inne spirade det av musik och sång. De medryckande rytmerna och taktfasta melodierna fick oss alla varma i kläderna och glädjen stod högt i tak. Den genuint musikaliska duon var även goda pedagoger och under en och en halv dag hade vi lyckats lära oss sex sånger samt fått noter på ytterligare två. Avslutningsvis en "konsert", för tomma bänkrader, bara för att vi skulle få chans att sjunga igenom alla sånger en sista gång. På lördagskvällen hade Quilty en konsert för oss, jag hade inte möjlighet att ta del men den var mycket bra enligt hörsägen. Särskilt "the duelling banjos".

Sammanfattningsvis kan instämna i rubriken på den inbjudan som Michael skickade ut inför denna helg, INSPIRATION, det flödade av inspiration, även långt efter dessa dagar. Sångerna fanns där i huvudet och jag gick och nynnade på än den ena, än den andra. Det gick även hur bra som helst att till "Spanish Lady" eller "the bog down in the valley" hålla takten i "löpsteget" under en liten springrunda efter avslutad körhelg. Det fick tankarna att fokusera på andra saker än att bara komma i mål.

Birgitta Dahl

Musikhelg på Kratten 5-6 maj

Det är kanske bäst att jag börjar med en kort presentation av mej. Jag är en lite för tung man i sina bästa år. Är mycket glad i all sorts musik. Därför anmälde jag mig till nybörjarkursen i fiol i spelmannslagets regi. Det enda resultatet ännu så länge är att jag blivit invald i styrelsen, men jag hoppas att det även skall visa sig i fiolspel.

Mitt första uppdrag i styrelsen var att hjälpa till att organisera spelläget i Kratte masugn. Tillsammans med vår nye kassör Per-Johan Emtell besökte jag Kratte för att se på lokaler och förhandla.

Vi blev oerhört väl emottagna av värdparet. Efter en kort förhandling enades vi om pris och vilka lokaler vi kunde utnyttja. Detaljerna gjorde vi sedan upp i efterhand och jag tror att alla deltagarna var nöjda med arrangemangen. Fredagskvällen startade med incheckning och möjligheter till fysiska aktiviteter. Några få tog chansen till volleyboll de övriga nöjde sig att motionera stråkarmen. Eftersom det var första gången jag var med i dessa sammanhang blev jag lite förvånad att det tog så lång tid att få igång spelet. Jag tror att det tog nästan tjugo minuter efter att de första hade anlänt. På kvällen serverades vi en sallad.

Efter en stunds samvaro började dansen. Det går verkligen att damma av det gamla uttrycket "nonstopdans". Deltagarna i "dansbandet" avslöste varandra till solen gick upp. Micke hade organiserat spelet med och gjort en gruppindelning. Det var ett lyckat drag att engagera Carina Normansson och Per Börjesson som spelledare och inspiratörer.

Deltagarna var indelade i tre grupper: 1 Kärnan i laget 2 Erfarna nybörjare och slutligen rena nybörjare dit jag själv hör. Alla grupperna verkade vara väldigt nöjda.

Det verkar som om det enda klagomålet har varit att det var en övernattningsnatt för lite.

Vi har diskuterat om att försöka få detta läger årligen återkommande i Kratte. Bättre start på sommaren kan väl knappast få. Det skulle vara kul om ni som deltog hörde av er till mej med önskemål till nästa läger.

Det går bra att göra det med e-post.

Min mailadress är: stenericsson@swipnet.se.

Gästriklands Spelmansförbunds årsmöte och styrelsearbete.

På årsmötet i Torsåker slöt ett tiotal av våra ca 200 medlemmar upp. Synd att inte fler känner att förbundet angår dem. Men årsmötet valde en styrelse (se nedan) och diskuterade en hel del. Verksamhetsberättelsen och kassarapporten godkändes vilket ledde till att styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Under diskussionen om Folkmusikfesten/festerna så beslutades att GSF ska begära att de ekonomiska medel som man disponerar tillsammans med Gästriklands hembygdsring på ett PG-konto ska delas lika och det gemensamma kontot avslutas. Vidare diskuterades "gamla" styrelsens beslut att *"inte fortsätta att stödja Folkmusikfesten i dess nuvarande form"* och årsmötet stödde styrelsen och beslutade att lägga ner Folkmusikfesten i den form den haft hitintills genom de 9 åren. Ett skriftligt förslag delades ut under årsmötet där en grupp (ca 20 namn, varav inte alla medlemmar i GSF) vill undersöka möjligheterna att fortsätta Folkmusikfesten i någon form. Man ville ha mötetets mandat att jobba för detta. Efter en lång diskussion beslutade mötet att inte ta någon av de formuleringar som föreslagits för stöd till gruppens arbete. Beslutades att nya styrelsen ska utforma godtagbara formuleringar som folkmusikfestgruppen anser sig kunna ha nytta av.

Pär Bäcklin informerade om SSRs arbete med att få tillstånd ett STIM-avtal och om SSRs arbete i övrigt.

Sist men inte minst så fikade och spelade vi !!

För allmän kännedom är nu att GSF styrelse för år 2000 består av Michael Müller ordförande, Bertil Månsson kassör samt övriga ledamöter Bengt-Erik Malmberg, Sture Johansson, Gunnar Björnell, Göran Forsberg, Bertil Ridal. Sekreterarposten låter vi gå runt bland mötesdeltagarna tills vi väljer någon fast. Suppleanter som kallas till alla möten är Berit Lövgren samt Stig Holmgren. Pär Bäcklin sköter medlemsmatrikeln. Medlemmarna kallas till möten och protokoll skickas nu mycket smidigt och billigt per epost. Ett utmärkt medium att rekommendera. På kommande funktionärslista ska styrelseledamöternas e-postadresser stå med så att ni lätt kan ta kontakt när telefonjakten blir outhärdlig (dvs ingen är anträffbar).

Vi har, efter årsmötet, träffats på Jansasgården en gång och har ett andra möte i slutet av maj. Det vi diskuterar är bl a Resonans betydelse, ungdomssatsningar, aktiviteter som

spelträffar i sommar, planer med GSFs arkiv, uppdatering av stadgar, utbildningar, SSR-möten, hemsidans uppdatering. Viktigt, förutom kaffet, är också att vi ska spela lite varje gång. Styrelselaget kan bli något att räkna med !

Michael Müller

Det ryktas att:

Sveriges spelmanslåt ska koras av Hassela Hembygdsförening den 5-6 augusti då Hasselastämman genomförs. Bidrag och upplysningar: Åke Norberg 0652-40714. Fina priser !!

Skoglundagen som planerats till augusti är inställd. Vi tar nya tag.....

Gysinge FHS som drivs av PRO har Tony Wrethling som flitig gästspelare och berättare. Under våren har han spelat både den 11/4 och 9/5, kanske t.o.m fler gånger, vem vet.....

ESI dvs Erik Sahlström Institutet i Tobo kör hårt med konserter under sommaren och hösten. 6/7 Ranarim, 13/7 Nära, 20/7 Olof Johansson & Curt Tallroth, 27/7 Roger tallroth & Lasse Sörlin, 3/8 Sahlströms, 10/8 soling & Gudmundsson, 5/9 Frifot, 11/10 Frisell & Björnlert & Pers Hans. GFMF kanske arr. någon resa ner till hösten. Det är inte så långt !

spelkursen för ungdomar på Skaparbyn på Ön i Hedesunda dessvärre blev inställd. Man återkommer nästa år !